

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U000329

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 12-01-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Савчук Володимир Андрійович

2. Volodymyr A. Savchuk

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1360-4087

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 053

Назва наукової спеціальності: Психологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Психологія

Дата захисту: 23-01-2024

Спеціальність за освітою: Мова і література

Місце роботи здобувача: Національний університет "Острозька академія"

Код за ЄДРПОУ: 22554101

Місцезнаходження: вул. Семінарська, буд. 2, Острог, Острозький р-н., 35800, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ID 3793

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Острозька академія"

Код за ЄДРПОУ: 22554101

Місцезнаходження: вул. Семінарська, буд. 2, Острог, Острозький р-н., 35800, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Острозька академія"

Код за ЄДРПОУ: 22554101

Місцезнаходження: вул. Семінарська, буд. 2, Острог, Острозький р-н., 35800, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 15.21.51, 15.31, 15.41.61, 15.41.69

Тема дисертації:

1. Особливості розвитку національної самосвідомості студентів ЗВО під впливом історичних міфів
2. Peculiarities of the Development of Higher Education Students' National Self-Consciousness as Affected by Historical Myths

Реферат:

1. У дисертації розглянуто природу національної самосвідомості у контексті поняття самосвідомості в цілому, проаналізовано підходи до її структури та взаємозв'язки з національною ідентичністю, вивчено стан дослідження проблеми розвитку національної самосвідомості особистості у вітчизняній та світовій психології. Національна самосвідомість передбачає усвідомлення та оцінку людиною чи цілою нацією себе як носія національних цінностей, які сформувалися в системі конкретної спільноти в ході історії. Ключовими компонентами національної самосвідомості є самооцінка, домагання, соціально-психологічні очікування та «образ Я». До допоміжної структури національної самосвідомості можна віднести національну ідентифікацію, знання і усвідомлення індивідом типових ознак своєї нації, усвідомлене ставлення до історії, сьогодення та майбутнього свого народу, знання про національну територію, усвідомлене і дійове ставлення до національних цінностей. Означено психологічну роль художньої літератури свого народу у становленні національної самосвідомості, а також доведено подібний потенціал іноземних творів. Виявлено, що

історичний міф – це система позитивних оцінок історичних діячів та подій, яка є фундаментом сучасної національної політики та національно-визвольного руху, а структуру цього феномена становлять національний месіанізм, власний історичний шлях, колективний духу народу, протиставлення свого національного інтересу національним інтересам панівних націй та заклик до будівництва автономного ладу. У дослідженні вперше теоретично обґрунтовано психологічний механізм впливу історичних міфів на національну самосвідомість студентської молоді завдяки чотирьом визначеним критеріям: образу героя (через який історичний наратив впливає на самооцінку і знання типових якостей свого народу), контрастивній ідентифікації (вплив на знання національних рис і соціально-психологічні очікування), подібності історичного шляху (фактор формування знання національних рис і усвідомленого та дієвого ставлення до минулого, теперішнього та майбутнього народу) та почуття відповідальності (вплив на домагання, усвідомлене і дієве ставлення до минулого, теперішнього та майбутнього народу і духовних та матеріальних національних цінностей). Здійснено аналіз міфологічних елементів творів письменників (пост)колоніальних англomовних культур (ірландської, шотландської, нігерійської, індійської та австралійської), що увійшли до програми авторського курсу для експериментальної групи. Емпірично доведено вплив вивчення літератури, що містить історичні міфи, на рівень сформованості компонентів національної самосвідомості студентської молоді, а також її готовність до міжнаціональної та міжкультурної взаємодії. Емпірична частина дослідження складалася з констатувального та формувального експериментів. На констатувальному етапі було виявлено подібні показники національної самосвідомості в експериментальній та контрольній групах. Після констатувальної фази студенти експериментальної групи прослухали авторський курс «Література англomовних країн», що передбачав вивчення творів, які містять історичні міфи, з метою формування національної самосвідомості, і призначений передусім для студентів-філологів. На практичних заняттях у контексті вивчених творів студенти експериментальної групи обговорювали низку тем, що стосуються понять «нація» та «національний». Повторне вимірювання національної самосвідомості студентів, їхніх громадянських якостей та етнонаціональних уявлень показало зростання показників національної самосвідомості в експериментальній групі на фоні помітного зниження в контрольній групі. Внаслідок формувального експерименту виявлено також якісні зміни: зростання інтересу до способу життя свого та інших народів і готовність до міжнаціональної взаємодії; закріплення позитивних автостереотипів і відхід від негативних; збільшення актуальності національних інтересів та необхідності їх відстоювати; підвищення усвідомлення інтегруючої ролі релігії, що обумовлює зниження егоїстичного мислення та тяжіння до дотримання прийнятих народом правил поведінки. За результатами експерименту було сформульовано методичні рекомендації спрямовані на розвиток національної самосвідомості студентів українських ЗВО. Розроблена методика вивчення міфологічного матеріалу призначена для майбутньої інтелігенції країн, що перебували під владою імперії, і яка в подальшому формулюватиме сенси для своєї нації. Ключові слова: національна самосвідомість, національна ідентичність, історичний міф, наратив, аксіологія, рефлексія, література, студенти ЗВО, життєвий сценарій, етнічні цюкування, інтелігенція.

2. The dissertation examines the nature of national self-consciousness in the context of the concept of self-consciousness as a whole, analyzes approaches to its structure and interrelationships with national identity, examines the state of research on the development of the national self-consciousness of an individual in Ukrainian and world psychology. National self-consciousness involves the awareness and evaluation of a person or an entire nation as a bearer of national values, which have been formed in the system of a particular community in the course of history. The key components of national self-consciousness are self-esteem, aspiration, socio-psychological expectations, and self-image. The auxiliary structure of national self-consciousness also includes national identification, knowledge and awareness of the typical national traits, a conscious attitude to the past, present and future of one's nation, knowledge about national territory, conscious and effective attitude to national values. The psychological role of the native literature in the formation of national self-consciousness is determined, and the similar potential of foreign works is also proven. The historical myth is defined as a system of positive evaluations of historical figures and events, which is the foundation of modern national politics and the national liberation movement. The structure of the historical myth includes national messianism, one's own

historical path, the collective spirit of the nation, the opposition of one's national interest to those of the dominant nations, and the call for the construction of an autonomous system. For the first time, the research theoretically substantiates the psychological mechanism of the influence of historical myths on the national self-consciousness of student youth thanks to four defined criteria: the image of the hero (through which a historical narrative affects self-esteem and knowledge of the features of national character), contrastive identification (which makes possible the influence on the knowledge of national traits, and socio-psychological expectations), similarities of the historical paths (which is a factor in the formation of knowledge of national features and the conscious and effective attitude towards the nation's past, present and future) and the sense of responsibility (influence on aspirations, conscious and effective attitude towards the past, present and future of the nation as well as spiritual and material national values). An analysis of the mythological elements of the works by writers of (post)colonial English-speaking cultures (Irish, Scottish, Nigerian, Indian, and Australian), included in the program of the course for the experimental group, was carried out. The influence of studying literature containing historical myths on the level of formation of the components of the national self-consciousness of student youth, as well as their readiness for inter-ethnic and inter-cultural interaction, has been empirically proven. The empirical part of the study consisted of diagnosing and formative experiments. At the diagnosing stage, similar indicators of national self-consciousness were found in the experimental and control groups. After the diagnosing phase, the students of the experimental group took the course on Literature of English-Speaking Countries, which involved the study of works that contain historical myths. The aim of the course is forming national self-consciousness of the students, and it is primarily intended for philology students. At practical classes in the context of the studied works, the students of the experimental group discussed a number of topics related to the concepts of "nation" and "the national." Repeated measurement of students' national self-consciousness, their civic qualities and ethno-national ideas showed an increase in indicators of national self-consciousness in the experimental group compared to a noticeable decrease in the control. As a result of the formative experiment, the qualitative changes in indicators of national self-consciousness were also revealed. Based on the results of the experiment, methodological recommendations aimed at the development of national self-consciousness of students of Ukrainian higher education institutions were designed. Key words: national self-consciousness, national identity, historical myth, narrative, axiology, reflection, literature, HEI students, life script, ethnic harassment, intelligentsia.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Савчук В. А. Історичний міф: психологічні аспекти в рамках міждисциплінарного підходу. Теорія і практика сучасної психології. Запоріжжя, 2019. №2. Т.1. С.170–176.
- Савчук В. А. Національна самосвідомість: огляд психологічних концепцій Наукові записки. Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія». Острог, 2017. Вип. 5. С.147–157.
- Савчук В. А. Психологічні особливості інтегративної функції міфу в контексті його зіставлення з історією. Психологічні перспективи. 2019, Вип. 34. С. 219–231.
- Savchuk, V. A. The Interrelation Between National Self-Consciousness And Historical Myths. Наукові записки. Національного університету «Острозька академія» Серія «Психологія». Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2019. С.9–15.

- Savchuk, V., Balashova, O. The National Policy of Ukraine and the Question of Unity of the Ukrainians: 30 Years of Experience and Its Effectiveness through the Indicators of National Self-Consciousness of the Youth. Education and Upbringing of Youth in New Realities: Perspectives and Challenges, Youth Voice Journal. 2022. Vol. II. Pp.77–91.
- Balashova, O., Savchuk V. Electoral Participation and National Identity: Searching for Common Ground. Youth Voice Journal: Young People In Education. 2021. Vol. 2. Pp.21–33.
- Atamanenko, A., Savchuk, V. Political Mythology in The Foreign Policy Strategy of the Russian Federation: The Perception of the Youth of Ukraine and Russia. Inequality, Informational Warfare, Fakes and Self-Regulation in Education and Upbringing of Youth, The Youth Voice Journal. 2023. Vol.III. Pp. 57–67.
- Savchuk, A. The influence of historical myths on sense of community. International Multidisciplinary Conference «Science and Technology of the Present Time: Priority Development Directions of Ukraine and Poland», Wolomin, (19–20 October 2018). Volume 6. Wolomin : Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2018. Pp. 37–40.
- Савчук В. А. Взаємозв'язки історичних міфів та пам'яті. Освіта і наука в умовах глобальних трансформацій : матеріали II Всеукраїнської наукової конференції (м. Дніпро, 26–27 жовтня 2018 р.). Дніпро : СПД «Охотнік», 2018. Ч.ІІ. С. 279–281.
- Савчук В. А. Роль міфу у формуванні характеру особистості. Сучасні тенденції та фактори розвитку педагогічних та психологічних наук : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 1–2 лютого 2019 р.). Київ : ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2019. Ч. 3. С. 84–86.
- Savchuk, V. A. Contrast Aspect Of Myth Implementation In Character Formation. Modernization of the educational system: world trends and national peculiarities : Materials of the 2nd International scientific conference (Kaunas, Lithuania, 22 February 2019). Kaunas : Baltija Publishing, 2019. Pp. 50–52.
- Савчук В. А. Художня література як фактор формування національної ідентичності молоді. Психологія і педагогіка на сучасному етапі розвитку наук: актуальні питання теорії і практики : збірник наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (18–19 грудня 2020 р., м. Одеса). Одеса : ГО «Південна фундація педагогіки», 2020. Ч. 1. – С. 71–73.
- Савчук В. А. Міфологізація феномену «Великої гри» у романі Р. Кіплінга «Кім». Актуальні питання філології: теоретична та прикладна лінгвістика : Матеріали науково-практичної конференції (м. Рівне, 26–27 травня 2023 р.). Одеса : Видавництво «Молодий вчений», 2023. С.15–17.

Наукова (науково-технічна) продукція: аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пасічник Ігор Демидович

2. Igor D. Pasichnyk

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7785-2584

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Острозька академія"

Код за ЄДРПОУ: 22554101

Місцезнаходження: вул. Семінарська, буд. 2, Острог, Острозький р-н., 35800, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Карпенко Зіновія Степанівна

2. Zinoviia S. Karpenko

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0747-2591

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, буд. 12, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Співак Любов Миколаївна

2. Liubov M. Spivak

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3653-5432

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Бердянський державний педагогічний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125220

Місцезнаходження: вул. Жуковського, буд. 66, Запоріжжя, Запорізький р-н., 71100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Король Лілія Дмитрівна
2. Liliia D. Korol

Кваліфікація: к. психол. н., доц., 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6434-0982

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Острозька академія"

Код за ЄДРПОУ: 22554101

Місцезнаходження: вул. Семінарська, буд. 2, Острог, Острозький р-н., 35800, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гандзілевська Галина Борисівна
2. Halyna B. Handzilevska

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6137-8344

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Острозька академія"

Код за ЄДРПОУ: 22554101

Місцезнаходження: вул. Семінарська, буд. 2, Острог, Острозький р-н., 35800, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Каламаж Руслана Володимирівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Каламаж Руслана Володимирівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Гільман А.Ю.

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна